

MOTIVAȚIA INTRINSECĂ - PREDICTOR AL IMPLICĂRII ACADEMICE A STUDENȚILOR

INTRINSIC MOTIVATION - PREDICTOR OF ACADEMIC INVOLVEMENT OF STUDENTS

CZU: 159.947.5:37.017

<https://doi.org/10.59295/spd2024s.54>

Mirela-Claudia MOMANU,
ORCID: 0009-0009-0877-4418
e-mail: mirelamomanu@gmail.com
România

Angela POTÂNG,
ORCID: 0000-0001-9849-8457
e-mail: potangangela04@gmail.com
Universitatea de Stat din Moldova

Summary. *Motivation represents a long-researched construct, as it is put at the service of obtaining high performance in all areas of human activity, representing a higher level of individual goal achievement within the various actions performed. In this research we set out to specifically identify the influence of intrinsic motivation, through the prism of its facets intrinsic motivation for knowledge, intrinsic motivation for achievement and intrinsic motivation to stimulate exploration, which bring a significant contribution to the achievement of aspirational progress and which can have a determining role on the involvement of students in the academic environment. We expect to identify certain aspects related to intrinsic motivation that have a large weight within this influence and that can generate an increase in academic involvement and, if possible, to quantify the extent to which the intrinsic motivation for knowledge, intrinsic motivation for achievement and intrinsic motivation to stimulate exploration respectively could represent factors of the potential of students' academic engagement and performance.*

Keywords: *academic engagement, education, intrinsic motivation.*

INTRODUCERE

De-a lungul timpului, cercetările efectuate în domeniul psihologiei dezvoltării și a psihologiei educaționale au constatat faptul că este foarte important întregul proces instructiv-educativ, care este de preferat a fi centrat pe elev – mediul educațional – motivația performanței, educația fiind un instrument complex de dezvoltare personală către performanță școlară și către o viață calitativ înaltă. Diverse studii efectuate în această direcție au evidențiat de-a lungul timpului faptul că motivația pentru performanță academică joacă un rol formativ în procesul de învățare, acționând ca o forță majoră care dirijează, energizează și reglează întregul comportament al acestora [1].

În acest context, ne-am propus ca temă cercetarea influența motivației intrinseci asupra implicării academice, care are scopul de a identifica în ce măsură motivația intrinsecă, cu aspectele sale de stimulare a experimentării, de cunoaștere și de realizare influențează implicarea și performanța academică a studenților. Se elaborează astfel problema științifică ce urmează a fi rezolvată și anume: ne dorim să evidențiem anumite aspecte legate de motivația intrinsecă ce pot influența implicarea academică corespunzătoare a studenților.

ASPECTELE DEFINITORII ALE MOTIVAȚIEI INTRINSECI ÎN RELATIE CU IMPLICAREA ACADEMICĂ

Motivația, în totalitatea ansamblului său este un mecanism psihic de reglare, care are o funcție de bază în cadrul comportamentului uman. Maslow caracterizează motivația ca reprezentând un cumul al tendințelor interne ale conduitei, de natură înăscută sau de natură dobândită, conștientizate sau neconștientizate, incluzând de la simple trebuințe fiziologice până la idealuri abstracte [2]. Aniței evidențiază faptul că, analizându-se motivația unui individ, în funcție de nevoile sale psihologice caracteristice, putem înțelege de ce o persoană acționează într-o anumită manieră, ce dorește să obțină prin acțiunea sa și dacă există probabilitatea de a repeta acea acțiune [3].

Dintre cele mai recente abordări, teoria autodeterminării a lui Deci și Ryan, elaborată în anul 1985 a adus o nouă perspectivă subiectului, deși diferențele dintre acțiunea intenționată sau neintenționată sunt definite în moduri diferite în cadrul diferitelor teorii. La fel ca cercetătorii predecesori lor, ei s-au concentrat pe trăsături specifice de ordin calitativ, cum ar fi motivele motivației, în loc de trăsături de ordin cantitativ, cum ar fi prezența sau absența motivației, deficitul sau abundența acesteia. În urma acestor studii, ei au menționat și definit două tipuri de motivație, extrinsecă (externă) și intrinsecă (internă). Suplimentar, acțiunile care au loc în afara controlului și intenției individului sunt explicate prin lipsa de motivație [4]. Aceiași cercetători au completat teoria lor în anul 1991 cu termenul de amotivare (respectiv lipsa de motivație) care a fost inclusă ulterior în modelul prezentat de aceștia, care au indicat faptul că, pentru a înțelege comportamentul uman în ansamblu, este necesar de acceptat că indivizii care nu sunt motivați să fie susceptibili să experimenteze un sentiment de lipsă de control asupra comportamentului lor și că este posibil ca acești indivizi să manifeste comportamente de evitare sau întârzieri de la activități [5].

În baza acestei teorii, dar contrar opiniei lui Deci și Ryan, Vallerand și colaboratorii au încercat în anul 1992 să înțeleagă fațetele motivației academice și au dezvoltat un instrument de măsurare pentru aceasta. În opinia acestor cercetători, motivația extrinsecă reglementată a fost exclusă din sfera acestui instrument, deoarece nu a fost asociată cu angajarea în activități academice. Conform acestei teorii emisă de Vallerand și colaboratorii, motivația intrinsecă este examinată strict sub trei aspecte: motivația intrinsecă de a cunoaște, de a obține succes (de realizare) și de a stimula experimentarea (de stimulare) [6].

Autorii mai multor studii focusate pe analizarea acestui construct, au constatat că atunci când motivația intrinsecă a studenților este mare, stresul lor perceput, posibilitatea de retragere atunci când recompensa externă este insuficientă și stresul lor cu depresia auto-raportată sunt mai mici, aceștia sunt mai răbdători și mai perseverenți în a face față dificultăți în timpul studiului, iar bunăstarea lor este mai mare. Similar, evitarea rezolvării problemelor ca urmare a lipsei de motivație a fost asociată cu comportamente care descriu aspecte relaționate cu amotivarea, cum ar fi lipsa generală de luare a deciziilor, plictiseala ridicată, oboseala și distanțarea socială [7].

Legat de constructul de motivație academică este luată în analiză de către cercetători implicarea academică (angajamentul academic) care se referă la măsura și intensitatea cu care elevii și studenții participă în cadrul învățării și în cadrul altor activități școlare, precum și la relațiile și structurile de susținere care există, pentru a sprijini implicarea acestora. Taylor și Parsons au fost cei care au indicat faptul că implicarea academică este un indicator care combină identificarea academică (ce se referă la înțelegerea cu profesorii, la a avea un interes pentru materie precum și comportamente și atitudini asociate), participarea academică (ce surprinde efortul de lucru al elevului atât în interiorul, cât și în afara școlii, inclusiv orele petrecute la efectuarea temelor, respectarea termenelor limită, lipsa absențelor etc) și performanța academică [8].

În anul 2021, ca parte a unei echipe mai largi de autori, Perkman a publicat o meta-analiză cu privire la implicarea academică (angajamentului academic). Obiectivul acesteia a fost de a stabili ceea ce se știe despre antecedentele implicării academice și consecințele acesteia și astfel s-a demonstrat faptul că implicarea academică reprezintă de asemenea un punct de mare interes pentru unitățile de învățământ și pentru factorii de decizie politică, deoarece este văzută ca un mecanism de transmitere a informațiilor ce garantează că cercetarea academică are un impact asupra economiei și societății [9].

Noutatea temei vine în completarea cercetărilor din domeniu care studiază în mod intens legătura dintre motivația pentru realizare și implicarea și performanța academică, urmărind să demonstreze că anumite fațete ale motivației pot reprezenta factori influenți ai performanței academice, care pot fi utilizați și integrați în procesul educațional.

MATERIALE ȘI METODE

Scopul cercetării este de a evidenția posibilele asocieri dintre aspectele motivației intrinseci și nivelul de implicare academică a studenților. Obiectivele cercetării se focusează pe evidențierea unor posibile corelații dintre motivația intrinsecă de cunoaștere, motivația intrinsecă de realizare și respectiv motivația intrinsecă de stimulare a experimentării și implicarea academică a studenților.

Instrumentele de măsură folosite pentru colectarea datelor au fost incluse într-un chestionar specific cercetării cantitative care conține două scale și anume: Scala Motivația academică și Scala Implicarea academică. *Scala Motivația academică* (AMS-C 28) este adaptată de Research Central, după sursa originală. Scala Motivația academică este un instrument aplicativ al teoriei autodeterminării, care identifică trei nivele academice ale

motivării: motivația intrinsecă, motivația extrinsecă și demotivarea [10]. S-a constatat că acest chestionar are niveluri adecvate de consistență internă, corelațiile test-retest au fost destul de mari. Coeficientul Cronbach 0,895 obținut la aplicarea testului pe eșantionul studiat indică o bună consistență internă. *Scala Implicarea academică* este adaptată de Research Central, după sursa originală. Această scală a fost concepută de Zhang și colaboratorii în anul 2015 pentru a evalua nivelul de implicare academică a studenților [11]. Analiza consistenței interne a acestui prezintă niveluri adecvate, corelațiile test-retest fiind corespunzătoare. Coeficientul Cronbach 0,885 obținut la aplicarea testului pe eșantionul studiat indică o bună consistență internă.

Eșantionul cercetării pe care s-a efectuat cercetarea cuprinde 149 de studenți care urmează cursurile de licență (anii I, II și III) de la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației din cadrul Universității Hyperion din București, fiind alcătuit din 16% subiecți de gen masculin și 84% subiecți de gen feminin. Dintre aceștia 55% sunt studenți în anul I, 32% studenți în anul II și 13% studenți în anul III.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Pentru a îndeplini obiectivele cercetării care se focusează pe corelațiile dintre motivația intrinsecă de cunoaștere, motivația intrinsecă de realizare și respectiv motivația intrinsecă de experimentare a stimulării și implicarea academică a studenților am emis următoarele ipoteze:

Ipoteza nr. 1 – Ne așteptăm să existe o asociere între motivația intrinsecă de cunoaștere și implicarea academică a studenților.

Ipoteza nr. 2 – Preasupunem că există o corelație pozitivă între motivația intrinsecă de realizare și implicarea academică a studenților.

Ipoteza nr. 3 – Estimăm că există o anumită corespondență între motivația intrinsecă de stimulare a experimentării și implicarea academică a studenților.

În urma verificării normalității distribuției valorilor pentru variabilele dependente analizate, am constatat că valorile acestor variabile nu urmează curba unei distribuții normale ($p < 0,05$). Rezultatele testului de analiză a normalității sunt prezentate în tabelul nr. 1.

Tabelul 1. Analiza de normalitate a variabilelor dependente studiate

	Testul de Normalitate					
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Semnificație	Statistic	df	Semnificație
Implicarea academică	0,083	149	0,013	0,967	149	0,001
Motivația Intrinsecă de Cunoaștere	0,203	149	0,000	0,813	149	0,000
Motivația Intrinsecă de Realizare	0,129	149	0,000	0,926	149	0,000
Motivația Intrinsecă de Stimulare	0,105	149	0,000	0,958	149	0,000

Pentru verificarea primei ipoteze a cercetării a fost aplicat testul de corelație Spearman în programul de statistică SPSS, care a generat rezultatele prezentate în tabelul nr. 2.

Tabelul 2. Rezultatele testului de corelație Spearman pentru verificarea asocierii dintre motivația intrinsecă de cunoaștere și implicarea academică

		Motivație Intrinsecă de Cunoaștere
Implicarea academică	Coeficient de corelație	0,563
	Semnificație statistică	0,000

Notă. N=149, $p < 0,05$

Rezultatele obținute evidențiază faptul că există o corelație semnificativă statistic ($p = 0,000$) între motivația intrinsecă de cunoaștere și implicarea academică. Coeficientul de corelație rezultat este de 0,563, ceea ce semnifică o corelație pozitivă, de intensitate bună. Acest rezultat se interpretează astfel: atunci când motivația intrinsecă pentru cunoaștere a unui student crește, și implicarea academică a aceluși student va crește corespunzător.

Mărimea efectului (r^2) pentru această corelație este de 0,316 ceea ce indică o putere medie care sugerează că această corelație este puțin probabil să fi apărut din întâmplare și că acest efect este posibil să fie destul de important din punct de vedere practic, fiind semnificativ statistic.

Pentru verificarea celei de a doua ipoteze a cercetării a fost aplicat testul de corelație Spearman în programul de statistică SPSS, care a generat rezultatele prezentate în tabelul nr. 3.

Tabelul 3. Rezultatele testului de corelație Spearman pentru verificarea asocierii dintre motivația intrinsecă de realizare și implicarea academică

		Motivație Intrinsecă de Realizare
Implicarea academică	Coeficient de corelație	0,538
	Semnificație statistică	0,000

Notă. N=149, $p < 0,05$

Prin intermediul rezultatelor obținute se demonstrează și faptul că există o corelație semnificativă statistic ($p = 0,000$) între motivația intrinsecă de realizare și implicarea academică. Coeficientul de corelație rezultat este de 0,538, ceea ce semnifică o corelație pozitivă, de intensitate bună. Acest rezultat se interpretează astfel: atunci când motivația intrinsecă pentru realizare a unui student crește, și implicarea academică a aceluși student va crește la rândul ei.

Mărimea efectului (r^2) pentru această corelație este de 0,289 ceea ce indică o putere scăzută care sugerează că, deși există semnificație statistică, rezultatele nu au o importanță practică deosebită.

Pentru verificarea ultimei ipoteze a cercetării a fost aplicat testul neparametric de corelație Spearman în programul de statistică SPSS, care a generat rezultatele prezentate în tabelul nr. 4.

Tabelul 4. Rezultatele testului de corelație Spearman pentru verificarea asocierii dintre motivația intrinsecă de stimulare a experimentării și implicarea academică

		Motivație Intrinsecă de Stimulare a Experimentării
Implicarea academică	Coeficient de corelație	0,448
	Semnificație statistică	0,000

Notă. N=149, $p < 0,05$

Rezultatele obținute în urma aplicării testului statistic subliniază faptul că există o corelație semnificativă statistic ($p = 0,000$) între motivația intrinsecă de experimentare a stimulării și implicarea academică. Coeficientul de corelație rezultate este de 0,448, ceea ce semnifică o corelație pozitivă, de intensitate medie. Acest rezultat se interpretează astfel: atunci când motivația intrinsecă pentru stimularea experimentării a unui student crește, și implicarea academică a aceluși student va crește.

Mărimea efectului (r^2) pentru această corelație este de 0,200 ceea ce indică o putere scăzută care sugerează că, deși există semnificație statistică, rezultatele obținute nu au o importanță practică deosebită.

CONCLUZII

Cercetarea a fost demarată din dorința de a evidenția anumite aspecte legate de motivația intrinsecă care pot fi factori importanți și determinanți în influențarea implicării academice în mod corespunzător a studenților. Considerând faptul că motivația reprezintă un mecanism psihic de reglare care are o funcție de bază în cadrul comportamentului uman, ne-am focusat atenția în special pe motivația intrinsecă care a fost examinată strict sub trei aspecte: motivația intrinsecă de a cunoaște, motivația intrinsecă de a obține succes (de realizare) și motivația intrinsecă de a stimula procesul de experimentare (de stimulare). În contextul educațional, am analizat influența acestor aspecte ale motivației intrinseci asupra implicării academice a studenților și am emis concluzii importante pentru procesul educațional și anume: motivația intrinsecă de cunoaștere, motivația intrinsecă de realizare și respectiv motivația intrinsecă de experimentare a stimulării a studenților participanți la cercetare corelează semnificativ statistic și pozitiv cu implicarea academică a acestora, ceea ce înseamnă că un nivel ridicat al motivației

intrinseci va induce un nivel ridicat al implicării academice. Analizând mărimea efectului acestor corelații, s-a evidențiat faptul că în mod specific motivația intrinsecă pentru cunoaștere raportează cea mai mare mărime a efectului, care astfel indică faptul că această corelație este puțin probabil să fi apărut din întâmplare, iar această relație este posibil să fie destul de important din punct de vedere practic, fiind semnificativă statistic. Acest aspect deschide noi direcții în cercetare din punct de vedere practic.

REFERINȚE

1. ROSENGREN, D.B. *Dezvoltarea abilităților de aplicare a interviului motivațional*. București: Editura Trei, 2021. 629 p. ISBN 978-606-40-0983-8.
2. MASLOW, A. *Motivație și personalitate*. București: Editura TREI, 2007. 567 p. ISBN 978-973-707-905-3.
3. ANIȚEI, M. *Fundamentele psihologiei*. București: Editura Universitară, 2010. 490 p. ISBN 978-973-749-887-8
4. DECI, E.L., RYAN, R. M. *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: NY Plenum Press, 1985. 372 p. ISBN 978-0-306-42022-1
5. DECI, E.L., RYAN, R.M. A motivational approach to self: Integration in personality. În: *Nebraska symposium on motivation, Volume 38: Perspectives on Motivation*. Lincoln: University of Nebraska Press, 1990. pp. 237–288. ISBN-10 :0803216939.
6. VALLERAND, R.J. et al. On the assessment of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education: Evidence on the concurrent and construct validity of the Academic Motivation Scale. În: *Educational and psychological measurement*. 1993, 53(1), pp. 159-172.
7. MAYDEU-OLIVARES, A., D’ZURILLA, T.J. A factor analytic study of the Social Problem-Solving Inventory: An integration of theory and data. În: *Cognitive Therapy and Research*. 1996, 20, pp. 115-133. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/BF02228030>
8. TAYLOR, L., PARSONS, J. Improving Student Engagement. În: *Current Issues in Education*. 2011, 14(1), pp. 5-38. ISSN-1099-839X
9. PERKMANN, M. et al. Academic engagement: A review of the literature 2011-2019. În: *Research Policy*. 2021, 50/issue 1, pp. 50-54. ISSN 0048-7333.
10. Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., Blais, M. R., Brière, N. M., Senécal, C. B., & Vallières, É. F. (1993). Academic motivation scale (ams-c 28). În: *Educational and Psychological Measurement*, 52(53)
11. Zhang, S., Shi, R., Yun, L., Li, X., Wang, Y., He, H., & Miao, D. (2015). Self-regulation and study-related health outcomes: A structural equation model of regulatory mode orientations, academic burnout and engagement among university students. *Social Indicators Research*, 123(2), 585-599.